

Voorwoord

Marlon Boeve

Voorzitter VMR,

hoogleraar omgevingsrecht in gebiedsontwikkeling, TU Delft

Van harte welkom op de 16e editie van de VMR Actualiteitendag!

Na vandaag bent u weer volledig op de hoogte van de actualiteiten op het terrein van het milieurecht en het omgevingsrecht. Elf deskundigen praten u bij. Op het programma staan onder meer de actualiteiten en ervaringen met het algemeen bestuursprocesrecht, de vergunningen en algemene regels, zorgplichten onder de Omgevingswet, milieueffectrapportage, milieu in het omgevingsplan en de BOPA en maatwerk in de milieurechtspraak. Daarnaast komen de actuele ontwikkelingen over soortenbescherming en Natura 2000 en stikstof, waterkwaliteit, PFAS en bodem voorbij.

Het bestuur van de VMR is bijzonder dankbaar dat elf deskundigen bereid zijn de VMR Actualiteitendag weer tot een succes te maken en u in één dag bij te praten over de belangrijkste actuele ontwikkelingen in het omgevingsrecht. Vijf jonge onderzoekers presenteren vandaag hun onderzoek tijdens een postersessie. In de pauzes kunt u met ze in gesprek.

Ik wens u namens het bestuur een prettige, inspiratieve en leerzame dag toe.

Dit programmaboekje is digitaal beschikbaar gesteld aan de deelnemers. Via het digitale boekje kan de meeste literatuur worden geraadpleegd. U kunt dit boekje ook als pdf downloaden, maar dan zijn de links niet beschikbaar.

Marlon Boeve

Dit programmaboekje is digitaal beschikbaar gesteld aan de deelnemers. Via het digitale boekje kan de meeste literatuur worden geraadpleegd. U kunt dit boekje ook als pdf downloaden, maar dan zijn de links niet beschikbaar.

9.35 - 10.05 Algemeen bestuursprocesrecht

Hanna Tolsma

Hoogleraar Besluitvorming en rechtsbescherming in het omgevingsrecht, Rijksuniversiteit Groningen

PRESENTATIE Hanna Tolsma - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

In deze bijdrage wordt een overzicht gegeven van een selectie van belangrijke ontwikkelingen in het bestuurs(proces)recht. De komst van de Omgevingswet en de aandacht voor snelle en efficiënte procedures vormen de aanleiding van een aantal ontwikkelingen in de jurisprudentie en de wetgeving die in deze presentatie behandeld worden. Aan de orde komt onder meer rechtspraak over vroegtijdige participatie en het bindend adviesrecht van de gemeenteraad bij bopa's. Ook wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingen op het gebied van wetgeving gericht op versnelling van procedures van besluitvorming en rechtsbescherming (zoals de Reparatiwet Varkens in Nood-arrest, de Wet versterking regie volkshuisvesting en de Wet op de defensiegereedheid).

Literatuur

- H.D. Tolsma, 'Strijd om de fysieke leefomgeving: het sectorale defensiebelang eerst!?',

M en R 2025/78

- Voorstel **Reparatiwet Varkens in Nood-arrest**
- Voorstel **Wet versterking regie volkshuisvesting**

Jurisprudentie

Belanghebbende

- ABRvS 8 oktober 2025, ECLI:NL:RVS:2025:4610
- ABRvS 10 december 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5985 (conclusie A-G Widdershoven)
- ABRvS 17 december 2025, ECLI:NL:RVS:2025:6152
- ABRvS 11 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:739

Relativiteitsvereiste

- ABRvS 1 oktober 2025, ECLI:NL:RVS:2025:4651

Vroegtijdige participatie

- Rb. Amsterdam 1 december 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:9275
- Rb. Midden-Nederland 24 december 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:6928
- Rb. Midden-Nederland 12 januari 2026, ECLI:NL:RBMNE:2026:30
- Rb. Noord-Nederland 19 januari 2026, ECLI:NL:RBNNE:2026:94

Bindend advies

- Rb. Overijssel 26 juni 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:4186
- Rb. Zeeland-West-Brabant 19 december 2025, ECLI:NL:RBZWB:2025:9131
- Rb. Zeeland-West-Brabant (vzr.) 29 januari 2026, ECLI:NL:RBZWB:2026:533

Ongemotiveerd afdoen falende beroepsgronden

- ABRvS 11 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:762

10.05 - 10.35 Maatwerk in de milieurechtspraak (en de rest van het omgevingsrecht)

Maarten Verhoeven

Senior rechter, Rechtbank Oost-Brabant

PRESENTATIE Maarten Verhoeven - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

De (bestuurs)rechtspraak in het omgevingsrecht wordt in menige koffie-corner besproken. Het duurt te lang. Ze zijn te actief, politiek gekleurd of juist te passief. Moet ik nog faxen? Raakt de bestuursrechter het vertrouwen in de rechtspraak kwijt? Na een korte reflectie op deze vragen worden enkele knelpunten en de daarvoor gekozen maatwerkoplossingen in de huidige praktijk besproken:

- prioritering van zaakstromen
- regie in de zaak en de rol van partijen daarin
- het schrappen van instanties (wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting).
- misbruik procesrecht

Literatuur

- David Schelfhout, 'Vertrouwen in het verandervermogen van de rechtspraak', *Rechtstreeks* 2023, afl. 1, p. 43-51.
- Henk Gierveld 'Gewijzigd voorstel Wet versterking regie volkshuisvesting', **TO 2025, nr. 4**
- Mr. drs. J. Heymans & mr. A. Collignon *De Omgevingswet in de rechtspraak*, **BR 2025/47**
- Mr. C.M.H. Wildeboer Schut & mr. T.E.P.A. Lam Hoe zit het ook alweer met versnelling van de woningbouwopgave? **Bb 2025/76**

Jurisprudentie

- ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3447, AB 2025/307, m.nt. C.N. van der Sluis.
- RbObr 4 september 2025, ECLI:NL:RBOBR:2025:5569

10.35 - 11.05 - Vergunningen en algemene regels

Valérie van 't Lam,
Advocaat Stibbe Amsterdam en bijzonder hoogleraar
milieurecht, Rijksuniversiteit Groningen

PRESENTATIE Valerie van 't Lam - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

Actualiteiten over de milieuvergunning en algemene regels zowel in het kader van de Wabo als de Omgevingswet voor zover niet al besproken door andere sprekers.

Literatuur

- J.K. van der Poel, 'Mogelijkheden en beperkingen bij scherp vergunnen', **M en R 2025/30**
- A. Collignon, J.W.L. van der Loo, C.M. Walgemoed, '**Uitgelichte ontwikkelingen in het milieurecht 2023/2024/2025**', **BR 2025/74**
- **Milieu Omnibus: Simplification of administrative burdens in environmental legislation - Environment**

Jurisprudentie

Onder meer de volgende uitspraken zullen worden besproken:

1. Activiteitenbesluit milieubeheer / Besluit activiteiten leefomgeving, o.a. ZZS en pZZS
 - Rb. Zeeland-West-Brabant 21 augustus 2025, ECLI:NL:RBZWB:2025:5586
 - Rb. Overijssel 13 oktober 2025, ECLI:NL:ROVE:2025:6026
 - Rb. Oost-Brabant 31 oktober 2025, ECLI:NL:ROBR:2025:7046
2. Omgevingsvergunning voor milieu, o.a.
 - a. Systematiek milieubelastende activiteit, inclusief overgangsrecht
 - HvJ Europese Unie 22 februari 2024, ECLI:EU:C:2024:145
 - ABRvS 30 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3549
 - b. Aanscherpen en weigeren Wabo/Ow
 - Rb.Midden-Nederland 15 mei 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:2311
 - Rb. Zeeland-West-Brabant 22 mei 2025, ECLI:NL:RBZWB:2025:3244
 - Rb.Oost-Brabant 7 oktober 2025, ECLI:NL:ROBR:2025:6158
 - c. Varia: ZZS, voorzorg, civiel en mensenrechten (kort)
 - Hof Den Haag 25 maart 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:431
 - Rb.Den Haag 29 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:14481
3. Afval(stoffen) / Zware ongevallen
 - Rb.Den Haag 13 juni 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:10818
 - ABRvS 26 november 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5735
4. Handhaving, o.a. functioneel daderschap
 - ABRvS 24 december 2025, ECLI:NL:RVS:2025:6370

11.05-11.30 PAUZE

Koffie en thee in de zijruimtes

11.30 - 12.00 - Soortenbescherming

Fleur Onrust

Advocaat-partner SIX advocaten

PRESENTATIE Fleur Onrust - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

De ontwikkelingen in de jurisprudentie (ABRvS, Rechtbanken, HvJEU) en regelgeving omtrent soortenbescherming op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn. Aan de orde komen beschermde soorten (de wolf), schadelijke handelingen, de rol van mitigerende maatregelen, het opzetvereiste, de vereisten voor vergunningverlening van een omgevingsvergunning voor een flora en fauna-activiteit. De zorgplicht voor soortenbescherming onder de Omgevingswet. Na-isolatie en e-DNA.

Literatuur

- F. Onrust, 'Kroniek Natuurbeschermingsrecht – Soortenbescherming', **BR 2025/67**;
- A. Trouwborst, 'Gunstige staat van instandhouding: cruciale meetlat scherper in beeld na drietal Europese wolvenzaken', **NBR 2025/212**;
- **M en R 2025/90** - Met noot - Collignon, A. - Rechtbank Noord-Nederland - 12-6-2025. Evidente overtreding van de specifieke zorgplichtbepaling. Niet nodig dat er sprake is van ernstige (nadelige) gevolgen.

Jurisprudentie

- HvJ 11 juli 2024, C-601/22, ECLI:EU:C:2024:595 (Tirol Wolf)
- HvJ 12 juni 2025, C-629/23, ECLI:EU:C:2025:429, (Estland) (art. 14)
- HvJ 1 augustus 2025, C-784/23, ECLI:EU:C:2025:609 (Estland) (opzet/storingsverbod Vrl)
- Rb. Noord Nederland 12 juni 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:2278, m.nt. Collignon [M en R 2025/90](#)
- ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3439 (Edelherten)
- Rb. Midden-Nederland 12 september 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:4883
- Rb. Den Haag 16 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:16921
- Rb. Noord-Nederland 16 september 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:3813
- Rb. Gelderland 2 oktober 2025, ECLI:NL:RBGEL:2025:8229
- Rb. Noord-Nederland 3 oktober 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:4167
- Rb. Overijssel 3 oktober 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:5836
- Rb. Noord-Holland 15 oktober 2025, ECLI:NL:RBNHO:2025:12125
- Rb. Noord-Nederland 28 oktober 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:4420

12.00 - 12.30 - Natura 2000 en stikstof

Ralph Frins
Universitair hoofddocent Omgevingsrecht, Tilburg University

PRESENTATIE Ralph Frins - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

Actuele ontwikkelingen op het gebied van het gebiedsbeschermingsrecht en stikstofdepositie. Naast enkele cruciale uitspraken wordt ingegaan op ontwikkelingen m.b.t. wet- en regelgeving en beleid.

Literatuur

- F. Onrust, 'Kroniek Natuurbeschermingsrecht – Gebiedsbescherming (deel 2)', **BR 2025/73**;
- R.H.W. Frins e.a., 'De EU-Natuurherstelverordening: krijgt de natuur eindelijk de plek die zij verdient? Deel I: de inhoud van de verordening', **SEW 2025/94**;
- R. H.W. Frins & A. Trouwborst, 'De EU-Natuurherstelverordening: krijgt de natuur eindelijk de plek die zij verdient? Deel II: de uitvoering van de verordening in Nederland', *SEW 2026* (verschijnt in maart 2026).

Jurisprudentie

Zie de op de powerpointslides opgenomen uitspraken en ECLI-nrs.

12.30 - 13.15 uur - LUNCH

De lunch wordt verzorgd door Huize Molenaar.

Tijdens de pauzes kunt u ook in gesprek met de promovendi die hun onderzoek met een poster aan u laten zien.

13.15 - 13.45 - Zorgplichten onder de Omgevingswet

Kars de Graaf
Hoogleraar bestuursrecht en duurzaamheid,
Rijksuniversiteit Groningen en Regeringscommissaris
Omgevingswet

PRESENTATIE Kars de Graaf - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

Het wettelijk stelsel van de Omgevingswet kent een bijzondere plek toe aan algemene en specifieke zorgplichten. Die plek wordt geduid aan de hand van zowel de beoogde werking als de meest recente jurisprudentie.

Literatuur

- F.P.C.L. Tonnaer, 'Zorgplicht: omgevingsrechtelijk instrument van de toekomst?', *TO* 2019/3
- J.K. van de Poel, 'Zorgplichten voor het milieu onder de Omgevingswet', *M en R* 2019/72
- M.J. Bloos, F. Mattheijer & L.J. Wildeboer, 'Zorgplichten, ei van Columbus of zorgenkindje?', *TBSenH* 2024, p. 109-116.
- A. Collignon, '**Zorgplichten in het omgevingsrecht**', in: M.H. Ippel e.a., *Zorgplichten in het bestuursrecht* (VAR-reeks 170), p. 135 e.v.;
- Y. Schönfeld, 'De Omgevingswet in de jurisprudentie van 2025 (deel 2)', *TO* 2026/1;
- <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/zorgplicht/>

Jurisprudentie

- Rb. Rotterdam (vzr.) 14 februari 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:1816 *M en R* 2025/56, m.nt. Arentz (spec. zorgplicht mba)
- Rb. Noord-Nederland (vzr.) 12 juni 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:2278 *M en R* 2025/115, m.nt. Collignon (spec. zorgplicht f&f)
- Rb. Oost-Brabant (vzr.) 2 juli 2025, ECLI:NL:RBOBR:2025:3947 (spec. zorgplicht mba)
- Rb. Limburg (vzr.) 2 juli 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:6311 (spec. zorgplicht mba)
- Rb. Rotterdam 7 augustus 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:9750 (spec. zorgplicht mba)
- Rb. Gelderland (vzr.) 2 september 2025, ECLI:NL:RBGEL:2025:7400, *M en R* 2025/115, m.nt. Collignon (alg. zorgplicht)
- Rb. Oost-Brabant 9 december 2025, ECLI:NL:RBOBR:2025:8044 (alg. zorgplicht)
- Rb. Noord-Nederland 9 maart 2026, ECLI:NL:RBNNE:2026:679 (spec. zorgplicht gebruik bouwwerk)

13.45 - 14.15 - Milieueffectrapportage

Marcel Soppe

Advocaat bij RNMW advocaten

PRESENTATIE Marcel Soppe - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

Actualiteiten in regelgeving en jurisprudentie inzake milieueffectrapportage

Jurisprudentie

- HvJ EU 8 mei 2025, ECLI:EU:C:2025:321 (SoGent)
- HvJ EU 6 maart 2025, C-41/24, ECLI:EU:C:2025:140 (Ierland/O'Flynn Construction)
- ABRvS 11 juni 2025, ECLI:NL:RVS:2025:2648 (geitenhouderij Zevenhuizen)
- ABRvS 26 november 2025, ECLI:NL:RVS:2025:5732 (Paraplubestemmingsplan kleine windmolens gemeente Dantumadiel)
- ABRvS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1400 (wijziging luchthavenverkeersbesluit Schiphol); deze usp is zeer recent en stond dus nog niet in programmaboekje
- Rb. Midden-Nederland 5 december 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:6505 (biogasinstallatie Luttelgeest)
- Rb. Oost-Brabant 6 februari 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:856 (biogasinstallatie Nistelrode)

14.15 - 14.45 - Water

Tessa Röttscheid

Promovenda Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law

PRESENTATIE Tessa Röttscheid - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

In deze bijdrage worden de belangrijkste actualiteiten besproken in relatie tot de Kaderrichtlijn Water (KRW). Daarbij wordt onder meer ingegaan op de vraag of Nederland na het verstrijken van de (verlengde) deadline op 22 december 2027 in een 'watercrisis' terecht komt. Ook worden enkele uitspraken besproken. Tot slot wordt stilgestaan bij enkele (voorgestelde) wijzigingen/ontwikkelingen in de (Europese) wet- en regelgeving.

Literatuur

Röttscheid e.a., '25- jarig jubileum van de Kaderrichtlijn Water: reden voor een feestje of een moment van bezinning?', **M en R 2025/54**.

Jurisprudentie

- ABRvS 18 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:917
- Rb. Den Haag 11 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:2175
- Vz. Rb. Noord-Nederland 2 december 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:4979, *JM* 2026/40, m.nt. J.K. van de Poel

14.45 - 15.00 PAUZE

Tijdens de pauzes kunt u ook in gesprek met de promovendi die hun onderzoek met een poster aan u laten zien.

15.00 - 15.30 - Milieu in het omgevingsplan en de BOPA

Daniëlle Roelands-Fransen

Advocaat bij Pels Rijcken

PRESENTATIE Daniëlle Roelands-Fransen - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

Onder de Omgevingswet vormt het omgevingsplan een centraal instrument waarin ook regels voor milieubelastende activiteiten worden opgenomen. Voor de Omgevingswet golden hoofdzakelijk algemene regels op rijksniveau. Een deel van de milieuregels die voorheen waren opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer worden via het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en de bruidsschat (hoofdstuk 22 omgevingsplan) voortaan geregeld in het omgevingsplan. Daarmee ontstaat voor gemeenten meer afwegingsruimte om milieuregels te stellen.

Tijdens deze inleiding wordt u meegenomen in de wijze waarop milieuregels in het omgevingsplan kunnen worden opgenomen én de manier van toetsing aan milieuregels in het kader van de beoordeling van ETFAL bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA).

15.30 - 16.00 - PFAS - actuele ontwikkelingen

Anne de Vries
Jurist bij ChemLegal

PRESENTATIE Anne de Vries - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

In deze bijdrage wordt ingegaan op recente juridische ontwikkelingen en actuele thema's op het gebied van PFAS. Aan bod komen: de ZZS-status van PFAS sinds eind 2024 en de juridische implicaties voor bedrijven, de recente uitspraak van de Rechtbank Den Haag in de PFAS-zaak tegen de Staat, het (gefaseerde) EU-verbod op PFAS, bodemsanering, aansprakelijkheid voor vervuiling en sanering en opkomende thema's, zoals PFAS-pesticiden en PFAS in circulaire (bouw)materialen.

Literatuur

- L. Bisschop & M.G. Faure, 'Van Parkersburg tot Dordrecht: Juridische ontwikkelingen en uitdagingen inzake PFAS', *Ars Aequi*, september 2025, p. 593-604.
- V.M.Y. van 't Lam, Milieu(bestuurs)rechtelijke regulering van PFAS in Nederland ,**TO 2025/3, p. 77 e.v.**
- R. Bassie, 'De nieuwe handreiking Zorgplicht onder artikel 13 Wbb bij bodemverontreiniging met PFAS nader bezien' , **VGR 2025, 4, p. 94 e.v.**
- Peter Leendertse e.a., **Overzicht van PFAS-Pesticiden in de Nederlandse Landbouw**, 18 december 2025
- P Leendertse e.a.,**'Gebruik van PFAS pesticiden en risico's voor grondwater en bodem', CLM Onderzoek en Advies**, oktober 2025

Jurisprudentie

- Rb. Den Haag 11 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:2175
- ABRvS 24 december 2025, ECLI:NL:RVS:2025:6370, *AB* 2026/52 m.nt. R. Stijnen
- Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 2 juli 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:4369
- Rb. Rotterdam 27 september 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:8987, *M en R* 2023/108 m.nt. F.C.S. Warendorf
- ABRvS 5 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1359, *M en R* 2023/56 m.nt. F.C.S. Warendorf

16.00 - 16.30 – Bodem

Willem Bosma, advocaat-partner Van der Feltz advocaten
Pauline van Aardenne, advocaat-partner Van der Feltz
advocate

PRESENTATIE Willem Bosma - na afloop van de dag beschikbaar

Onderwerp

Op 1 januari 2024 is, als onderdeel van de Omgevingswet, een ten opzichte van de Wet bodembescherming gewijzigd kader voor bodembeheer in werking getreden. Inmiddels zijn hiermee enkele ervaringen opgedaan en is ook de eerste jurisprudentie verschenen. Tijdens de Actualiteitendag zal hier aandacht aan worden geschonken. Ook zal worden ingegaan op het gewijzigde beleid ten aanzien van de toepassing van staalslakken, waaronder het tijdelijke verbod tot het onder voorwaarden toepassen daarvan, vooruitlopend op de meldplicht (aanvankelijk informatieplicht) die in het Besluit activiteiten leefomgeving zal worden opgenomen.

Literatuur

- P. de Nijs, 'De toekomst van bodembeheer: met veel visie graag!', **Praktijk Omgevingsrecht, nummer 5, SDU: augustus 2021**;
- G.A. van der Veen, 'Eerste ervaringen met 'bodem' onder de Omgevingswet', **TBR 2024/160**;
- **Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 18 juli 2025, nr. IENW/BSK-2025/179312, houdende een tijdelijk verbod en een vergunningplicht op het toepassen van LD- en ELO-staalslak**;
- **Ministerie herstelt omissie in overgangsrecht zorgplicht Wet bodembescherming, IPLO, 22 oktober 2025**;
- **Verzamelbrief bodem en ondergrond d.d. 19 december 2025** ([link](#));
- **Ontwerp Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2026, versie Internetconsultatie**.

Jurisprudentie

- ABRvS 9 april 2025, ECLI:NL:RVS:2025:1585
- Rb Overijssel 16 april 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:2407
- Rb Midden-Nederland 2 juli 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:3201
- ABRvS 5 augustus 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3661
- ABRvS 28 augustus 2025, ECLI:NL:RVS:2025:4122
- Rb Gelderland 19 december 2025, ECLI:NL:RBGEL:2025:11544

PROGRAMMA

VMR Actualiteitendag 2026

19 maart 2026

POSTERSESSIE

Vijf onderzoekers presenteren hun onderzoek aan de hand van posters. U kunt met de onderzoekers tijdens de pauzes in gesprek.

De opschaling van zon-op-binnenwater in Nederland: juridische randvoorwaarden en mogelijkheden in het licht van de hernieuwbare-energietransitie - Tamar van de Gronden

Onderzoeker:

Tamar van de Gronden is promovenda Universiteit Utrecht, Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law (UCWOSL)

Samenvatting onderzoek

Voor de hernieuwbare-energietransitie is Nederland verplicht om duurzame energiebronnen op te schalen. Zon-op-binnenwater biedt hiervoor een mogelijkheid, maar kent zowel voor- als nadelen. Om in de politiek een evidence-based beslissing te kunnen maken over het al dan niet opschalen van zon-op-binnenwater in Nederland, is van belang dat de juridische kennis die daarvoor nodig is beschikbaar is. Momenteel bestaan er kennislacunes met betrekking tot de Europeesrechtelijke randvoorwaarden waarbinnen deze opschaling mogelijk zou zijn en met betrekking tot het juridisch instrumentarium dat op nationaal niveau kan worden ingezet voor de opschaling. Met dit promotieonderzoek streef ik ernaar deze lacunes op te vullen.

De zoetwatervoorziening in de Zuidwestelijke Delta - Loesanne van der Geest

Onderzoeker:

Loesanne van der Geest is promovenda Universiteit Utrecht, Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law (UCWOSL)

Samenvatting onderzoek

Door toenemende verdroging, verzilting en beperkte riviertoevoer staat de zoetwatervoorziening in de Zuidwestelijke Delta onder druk. Dit roept vragen op over de geschiktheid van het huidige juridisch en beleidsmatig instrumentarium voor de beheersing van droogterisico's, zoetwaterschaarste en de verdeling van zoetwater. Verschillende ontwikkelingen geven aanleiding tot heroverweging van de verdeling van schaarse watergebruiksrechten in Nederland. Een mogelijke regionale aanvulling op de verdelingssystematiek is het concept van een waterbank, waarin vraag en aanbod van water van voldoende kwaliteit met elkaar worden verbonden. De juridische vormgeving en inpassing van een waterbank binnen het bestaande Nederlandse stelsel vormt een centraal onderdeel van dit PhD-onderzoek.

De juridische dimensies van waterkerende landschappen – Jean-Pierre Halbertsma

Onderzoeker:

Jean-Pierre Halbertsma is promovendus Universiteit Utrecht, Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law (UCWOSL) en het Delta Climate Center

Samenvatting onderzoek

In de Zuidwestelijke Delta komen verschillende maatschappelijke opgaven samen, namelijk hoogwaterbescherming, klimaatadaptatie en -mitigatie, natuurbescherming en -herstel, het tegengaan van bodemdaling én het tegengaan van de toenemende verzilting van landbouwgrond. Als nature-based solution kunnen waterkerende landschappen een waardevolle bijdrage leveren aan het oplossen van deze opgaven. Het verwezenlijken van de verschillende voordelen van waterkerende landschappen lijkt een gecoördineerde, integrale, adaptieve en gebiedsgerichte inzet van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten te vergen. Dit onderzoek beoogt de juridische voorwaarden, mogelijkheden en obstakels daarvoor inzichtelijk te maken, gelet op de verscheidenheid aan toepasselijke sectorale Europese wettelijke kaders en een versplintering aan bevoegdheden op nationaal niveau. Voor het project worden drie soorten waterkerende landschappen onderscheiden, namelijk voor de kust gelegen zandplaten, aan de kust gelegen slikken en schorren, en op de kust gelegen wisselpolders.

De regulering van schaarse (milieu)gebruiksruimte in het omgevingsplan - Tessa van Hooren

Onderzoeker:

Tessa van Hooren is promovenda bij de Rijksuniversiteit Groningen

Samenvatting onderzoek

De fysieke leefomgeving in Nederland wordt steeds intensiever benut. Activiteiten beïnvloeden zowel de kwaliteit van de leefomgeving als de ontwikkelingsmogelijkheden, waardoor een voortdurende afweging nodig is tussen bescherming en benutting. De Omgevingswet introduceert in dit verband het concept (milieu)gebruiksruimte: de binnen een gebied beschikbare juridische ruimte voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. Deze ruimte is begrensd en kan schaars zijn. Schaarste is in het bestuursrecht natuurlijk geen onbekend fenomeen. Dit roept de vraag op hoe (milieu)gebruiksruimte zich verhoudt tot het leerstuk van schaarse publieke rechten en in hoeverre de daarin ontwikkelde verdelingssystematiek betekenis heeft voor de regulering van schaarse (milieu)gebruiksruimte.

Hoe kan het recht bijdragen aan hoogwaardige toepassing van grond en producten van de grond? - Lotte Boon

Onderzoeker:

Lotte Boon is promovenda bij Universiteit Utrecht, Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law (UCWOSL) en het Delta Climate Center

Samenvatting onderzoek

In de circulaire (bio)economie vervullen bodem, grond en biograndstoffen een meervoudige rol: ze dragen bij aan het functioneren van ecosystemen en dienen als materiaal in de economie. De duurzame en hoogwaardige inzet van (bio)grondstoffen vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de realisering van een circulaire (bio)economie. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de mate waarin het huidige juridische kader de transitie naar een circulaire (bio)economie faciliteert of belemmert, en om te bepalen welke oplossingsruimte daarin bestaat. De analyse concentreert zich op twee materiaalketens, die van grond en die van terrestrische biograndstoffen.

Met dank aan:

VAN DER FELTZ
advocaten

Stibbe

HABITAT
ADVOCATEN

Literatuurtips

De in dit programmaboekje gelinkte literatuur is **tot 1 juli 2026** ter beschikking gesteld door: **Wolters Kluwer, Instituut voor Bouwrecht, Boom Juridische uitgevers, LefebvreSdu, Uitgeverij Paris**